

CZU: [351.712.5:574](478)

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4461083>

ACHIZIȚIILE SUSTENABILE – UN IMPERATIV AL DEZVOLTĂRII DURABILE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Elena RUSU

Universitatea de Stat din Moldova

Autorul prezintă sistemul de achiziții publice care trebuie să se petreacă în condiții de sustenabilitate a mediului și dezvoltării social-economice. În contextul dat abordează conceptul de achiziții publice sustenabile (SPP - Sustainable Public Procurement) ca un proces prin care entitățile publice procură bunuri, servicii, lucrări și utilități în condiții de raport optim: preț - calitate, astfel încât acestea să genereze beneficii entității, dar cu impact negativ minim asupra mediului. Ca urmare, sunt propuse unele aspecte metodologice care ar contribui la crearea unui sistem sustenabil de achiziții publice pe baza principiilor de reglementare a acestora aplicate în țările din UE.

Cuvinte-cheie: sistemul achizițiilor publice, achiziții publice sustenabile, achiziții publice „verzi”, achiziții durabile, specificații de conformitate, specificații de performanță.

SUSTAINABLE PROCUREMENT – AN IMPERATIVE FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

The author presents the public procurement system that must be in a condition of environmental sustainability and social-economic development. In this context, she approaches the concept of sustainable public procurement (SPP) as a process by which public entities procure goods, services, works and utilities under optimal reporting conditions: price - quality, so that they generate benefits for the entity, but with minimal negative impact on the environment. As a result, some methodological issues are proposed that would contribute to the creation of a sustainable public procurement system based on the regulatory principles applied in the EU countries.

Keywords: public procurement system, sustainable public procurement, “green” public procurement, sustainable procurement, compliance specifications, performance specifications.

Introducere

Nevoile și necesitățile statului, dar și ale unităților administrativ-teritoriale în materie de bunuri, servicii și lucrări publice sunt în permanentă creștere, atât din punctul de vedere al cantității, cât și al calității acestora, însă achiziționarea lor trebuie să fie realizată în strictă corespundere cu legislația națională, dar și cu angajamentele asumate de Republica Moldova prin Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană [1]. Timp de peste 20 de ani de la adoptarea primei legi privind achizițiile publice în Republica Moldova, îmbunătățirea practicilor de achiziții publice este una dintre prioritățile managementului autorităților publice. Motivele îmbunătățirii rezultă din reorientarea politicilor publice de reducere a cheltuielilor bugetare și de diminuare a gradului de fraudare a acestora, asigurând pe această cale achiziționarea de bunuri, lucrări și servicii de calitate, în condiții de resurse financiare disponibile limitate. În plus, modificările în tipologia achizițiilor publice au dus la o transformare semnificativă: apariția unor noi abordări pentru achizițiile sustenabile, durabile și ecologice, contribuția cărora duce spre soluționarea unor probleme de dezvoltare socială, economică și de mediu. Este necesar de a menționa că Legea privind achizițiile publice, nr.131 din 03.07.2015, prevede în art.24 standarde de protecție a mediului, iar în cazul implementării achizițiilor durabile, acestea trebuie să fie raportate la sistemele de asigurare a calității bazate pe seriile de standarde europene relevante, precum și pe standarde de gestionare a mediului. Achizițiile publice ecologice reprezintă o soluție de reducere a cheltuielilor publice și de protecție a mediului aplicată în multe țări europene. În viziunea mai multor autori români, achizițiile publice ecologice (APE) reprezintă un proces prin care autoritățile publice doresc să achiziționeze bunuri, servicii și lucrări cu impact redus asupra mediului, pe durata întregului ciclu de viață al acestora. Pe baza unor criterii de mediu, autoritățile publice pot cumpăra servicii de electricitate, servicii de transport, echipamente de birou IT, produse alimentare și de catering și multe alte bunuri și servicii care contribuie la reducerea impactului asupra mediului.

La Summit-ul mondial, care a avut loc la Johannesburg în 2002, a fost adoptată Rezoluția 2 privind dezvoltarea durabilă, care avea ca scop promovarea, dezvoltarea și difuzarea de bunuri și servicii durabile, prin intermediul achizițiilor publice. Statul fiind unul dintre consumatorii mari de diferite bunuri, servicii, lucrări

poate invoca condiții de sustenabilitate la anunțarea concursului, atribuirea de contracte. Achizițiile publice sustenabile sunt numite și „achiziții verzi”. Criteriile așa-numitelor „achiziții verzi” predomină în legislația UE în domeniul achizițiilor publice (Directivile 2014/24/UE și 2014/25/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului). În anul 2008 Comisia UE a adoptat documentul COM 400 Communication Public Procurement for a Better Environment, al cărui obiectiv principal a fost elaborarea și implementarea recomandărilor cu privire la diminuarea impactului asupra mediului în procesul de consum pentru necesitățile publice și utilizarea „achizițiilor verzi” pentru stimularea inovațiilor ecologice. Obiectivul acestui document era ca circa 50% din achizițiile publice ale UE să se realizeze după principiile ecologice. De asemenea, se promovează integrarea celor trei componente ale dezvoltării durabile – dezvoltare economică, dezvoltare socială și protecția mediului – piloni interdependenți care se consolidează reciproc.

Abordări conceptuale privind achizițiile publice durabile

Conceptul de APE a fost recunoscut pe scară largă în ultimii ani, ca un instrument util pentru promovarea produselor și serviciilor ecologice și reducerea impactului asupra mediului a activităților autorităților publice. În pofida cerințelor legale existente în Legea privind achizițiile publice, nr.131 din 03.07.2015, pentru a integra cerințele legate de protecția mediului în caietul de sarcini, o serie de aspecte limitează aplicarea efectivă a achizițiilor verzi. O reglementare specifică este necesară pentru a impune o „înverzire” a achizițiilor publice. Printre obstacolele majore în calea aplicării eficiente a achizițiilor publice ecologice se numără elaborarea legislației relevante în termeni prea largi, acordând autorităților contractante o largă putere de apreciere pentru a acționa sau a nu acționa [2]. Piața achizițiilor publice în Uniunea Europeană se ridică la suma de 2.300 miliarde de euro. La acest nivel, orice demers care ar putea realiza o economie poate însemna zeci și chiar sute de milioane de euro. Fiecare produs sau serviciu cumpărat are impact de mediu pe durata întregului său ciclu de viață, de la extracția materiilor prime, fabricarea produsului și până la folosirea și reciclarea sau eliminarea sa. Achizițiile publice ecologice contribuie la diminuarea acestor efecte negative, beneficiile fiind resimțite atât la nivel local, cât și la nivel global. Una dintre cele mai frecvente obiecții la adresa produselor și serviciilor verzi o reprezintă prețul ridicat al acestora. Această percepție se bazează însă exclusiv pe prețul de cumpărare, fără să se ia în calcul costurile de consum și întreținere pe întreaga durată de viață a produselor respective. Astfel, după analiza statistică a datelor din șapte țări europene, s-a constatat că, de fapt, costurile nu cresc, ci scad dacă se folosesc bunuri și servicii care respectă normele UE privind APE [2]. Un studiu minunțos privind achizițiile verzi este efectuat și în Programul de mediu de dezvoltare durabilă bazată pe achiziții publice, pe definiția dată acestora de Comisia Mondială de Mediu și Dezvoltare (WCED). Este o lucrare de discuție pregătită de Rita Roos în numele Națiunilor Unite, Centrul de Dezvoltare a Capacității de Achiziții. În scopul determinării potențialelor beneficii pentru mediu Comisia Europeană a cofinanțat un proiect de cercetare – numit Relief¹ – pentru a evalua științific potențialele beneficii pentru mediu ale adoptării achizițiilor publice ecologice la scară largă în UE. Concluziile sunt următoarele:

- Dacă toate autoritățile publice din UE ar solicita electricitate ecologică, aceasta ar însemna economisirea echivalentului a 60 de milioane de tone de CO₂, ceea ce reprezintă 18% din angajamentul UE de reducere a gazelor cu efect de seră conform Protocolului de la Kyoto. Aproape aceeași reducere ar fi obținută dacă autoritățile publice ar opta pentru clădiri de înaltă calitate ecologică.
- Dacă toate autoritățile publice din UE ar solicita calculatoare mai eficiente din punct de vedere energetic, determinând astfel întreaga piață să le urmeze exemplul, s-ar economisi 830 000 de tone de CO₂.
- Dacă toate autoritățile publice europene ar opta pentru toalete și robinete eficiente pentru clădirile lor, aceasta ar duce la o reducere a consumului de apă cu 200 milioane de tone (echivalentul a 0,6% din consumul casnic total în UE) [3].

Legislația națională din domeniul achizițiilor publice reglementează două criterii de atribuire care sunt descrise în tabelul ce urmează:

¹ Acest proiect a fost finanțat de acțiunea-cheie „Orașul de mâine și patrimoniul cultural” în contextul celui de-al cincilea Program-cadru pentru RTD. S-a publicat un ghid pentru a ajuta autoritățile locale să adopte o politică de achiziții mai ecologică. Pentru mai multe informații despre proiectul Relief, a se vedea <http://www.iclei.org/europe/ecoprocura/info/politics.htm>

Tabelul 1

Criteriile de atribuire a achizițiilor publice

Criteriu	Descriere
Cel mai mic preț	De regulă, este utilizat atunci când specificațiile tehnice sunt clare și pe deplin fixate. Acest criteriu este specific îndeosebi procedurii prin cererea ofertelor de prețuri.
Oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic	De regulă, este utilizat atunci când autoritatea contractantă urmărește să atribuiască contractul de achiziție publică operatorului economic a cărui ofertă aduce „cea mai bună valoare pentru bani”. În acest caz: a) autoritatea contractantă are posibilitatea de a stabili specificațiile pentru contract, plasând un accent mai mare pe performanța funcțională care se dorește a fi obținută de la ofertanți; b) specificațiile în funcție de care se va realiza departajarea ofertelor reprezintă extinderi ale cerințelor obligatorii din caietul de sarcini. Neîndeplinirea respectivelor specificații nu va duce la respingerea ofertei, dar respectarea lor poate conduce la acordarea unui avantaj în procedura de evaluare (atunci când respectivele specificații fac obiectul unor factori de evaluare); c) atribuirea are loc în funcție de diferiți factori, legați de scopul specific al contractului, cum ar fi nivelul calitativ al soluțiilor propuse, caracteristici tehnice suplimentare, caracteristici funcționale, caracteristici de mediu, costurile de funcționare, raport cost/eficiență, servicii post-vânzare și asistență tehnică, termen de livrare, termen limită de execuție a lucrărilor, garanții acordate în corelație cu soluțiile tehnice propuse; d) autoritatea contractantă trebuie să specifice modalitatea de evaluare în cadrul documentației de atribuire.

Sursa: Elaborat de autor în baza sursei [4]

Datorită faptului că criteriul „ofertă avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic” presupune și factori de evaluare, acesta este cel mai recomandabil criteriu pentru a fi luate în considerare și aspectele de mediu. În ceea ce ține de criteriul „cel mai mic preț”, cerințele de mediu trebuie să se regăsească în specificațiile tehnice și, respectiv, doar acele oferte care corespund specificărilor pot fi evaluate conform acestui criteriu. În aceste condiții, un contract atribuit pe baza acestui criteriu poate fi numit ecologic doar în măsura în care în cadrul specificațiilor tehnice au fost incluse cerințe de mediu. Dacă e să vorbim despre achizițiile publice în Republica Moldova, acestea încă nu sunt abordate minunțios, o atenție sporită fiind direcționată către achizițiile durabile.

Prin semnarea, în 2014, a Acordului de Asociere la Uniunea Europeană și crearea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător UE-Moldova (Deep and Comprehensive Free Trade Agreement – DCFTA), Republica Moldova și-a asumat o serie de angajamente, inclusiv reformarea sistemului național de achiziții publice, abordând astfel și măsuri privind achizițiile publice sustenabile, ecologice, durabile.

Din tabelul de mai jos pot fi identificate informațiile unde pot fi incluse cerințe de mediu pentru operatorii economici:

Tabelul 2

Cerințe de mediu pentru operatorii economici

Informații în documentația de atribuire	Elemente specifice achizițiilor publice ecologice
Specificații tehnice	Cerințele minime pentru bunuri, servicii sau lucrări cu reflectarea cerințelor de mediu (etichete ecologice, cerințe de eficiență energetică, criteriile europene privind achizițiile verzi).
Criteriile de atribuire	Factorii de evaluare ce vor aduce avantaje ofertanților care prezintă propuneri tehnice ce demonstrează îndeplinirea cerințelor stabilite de autoritatea contractantă în specificațiile tehnice cu luarea în considerare a cerințelor de mediu.
Cerințe de calificare pentru potențiali ofertanți	Capacitățile tehnice și profesionale care demonstrează faptul că operatorii economici dispun de suficiente abilități de a executa contractul (sisteme de management de mediu).
Contractul	Clauzele contractuale (privind transportarea, ambalajul etc.).

Sursa: Elaborat de autor în baza sursei [3].

După ce a fost definit obiectul contractului de achiziție este necesară elaborarea specificațiilor tehnice care, pe de o parte, vor ajuta operatorul economic să se decidă dacă participă la procedura de achiziție, iar, pe de altă parte, sunt utilizate pentru a identifica conformitatea ofertelor prezentate de operatorii economici. Totuși, legea condiționează utilizarea primei modalități, astfel poate fi efectuată descrierea fizică doar în măsura în care nu este posibilă descrierea performanțelor și/sau a cerințelor funcționale. Prin urmare, legislația prioritizează ultimele 2 modalități de întocmire a specificațiilor tehnice.

Specificațiile pot fi delimitate după cum urmează:

1. *Specificații de conformitate* – cunoscute și sub denumirea de specificații tehnice. Autoritatea contractantă detaliază exact ceea ce trebuie să conțină produsul dorit sau ce trebuie să cuprindă lucrările care urmează a fi executate, fără a specifica detaliat sau chiar deloc potențialilor ofertanți performanța sau funcțiile produselor sau a lucrărilor respective.

2. *Specificații de performanță* – cunoscute și sub denumirea de specificații funcționale. Autoritatea contractantă descrie ceea ce este de așteptat ca un produs, serviciu sau lucrare să fie în măsură să atingă în ceea ce privește funcționalitatea și nivelul de performanță. O specificație de performanță definește funcționalitatea, performanța, rezultatele care trebuie realizate sau atinse și detalii ale parametrilor de intrare (energie electrică, apă etc.), mediul de operare și condițiile în care acesta va funcționa, modul de interacțiune cu alte funcții sau procese, nivelul de calitate așteptat, nivelul de siguranță, performanțe de mediu așteptate și modalitatea de control al nivelului de performanță dorit (inclusiv cu referire la standardele relevante), metodele folosite pentru a măsura dacă performanța a fost îndeplinită sau nu. Pentru a putea distinge aplicarea în practică a specificațiilor tehnice și a specificațiilor de performanță este relevant următorul exemplu [5]:

- ✓ Pentru a menține în birou sau încăperi de serviciu un anumit regim de temperatură, s-ar putea atinge acest obiectiv prin elaborarea unor specificații tehnice detaliate pentru un sistem de încălzire. Alternativ, în sensul de performanță s-ar putea specifica faptul ca clădirea să aibă în interior o temperatură constantă de 18-20°C și se lasă ofertanților posibilitatea să vină cu opțiuni diferite. Ofertanții pot opta pentru soluții inovatoare de încălzire și ventilație care reduc dependența de combustibili fosili; totodată, acestora le pot fi solicitate date tehnice care confirmă fezabilitatea metodelor propuse. Dacă e să facem referire la specificațiile tehnice bazate pe etichete ecologice, acestea, la rândul lor, și seturile de criterii ale Uniunii Europene reprezintă surse utile de informații în elaborarea specificațiilor în cadrul procedurilor de achiziții publice. Etichetele ecologice pot fi utilizate în două moduri diferite în contextul specificațiilor tehnice:
 - pentru elaborarea specificațiilor tehnice în vederea definirii caracteristicilor bunurilor sau serviciilor;
 - pentru verificarea conformității cu aceste cerințe, prin acceptarea etichetei ca o dovadă a conformității cu specificațiile tehnice.

Printre etichetele verzi certificate de organisme independente sunt etichetele acordate companiilor în care se aplică sistemele de management de mediu: EMAS (UE) și ISO 14001 (Internațional). EMAS este un instrument de management elaborat de Comisia Europeană pentru întreprinderi și alte organizații cu scopul de a evalua raportul și a îmbunătăți performanța de mediu. Sistemul EMAS este utilizat în primul rând de către organizațiile situate în UE sau în Spațiul Economic European, deși poate fi utilizat și de către organizații situate în altă parte, dar este întotdeauna verificat în cadrul controlului efectuat de către un organism european de acreditare. ISO 14001 este un standard acceptat la nivel internațional, care stabilește cerințele pentru un sistem de management de mediu. Acesta ajută organizațiile la îmbunătățirea performanței lor de mediu prin utilizarea mai eficientă a resurselor și reducerea deșeurilor, obținând un avantaj competitiv și încrederea părților interesate. ISO 14001 a fost revăzut la finele anului 2015.

Legea privind achizițiile publice, nr.131 din 03.07.2015, prevede dreptul autorităților contractante de a utiliza, integral sau parțial, specificații definite prin etichete ecologice de tipul celei europene, al celor multinaționale sau orice altă etichetă ecologică [6]. Totodată, autoritatea contractantă are dreptul de a admite că produsele sau serviciile oferite care dețin o anumită etichetă ecologică sunt considerate că îndeplinesc implicit specificațiile tehnice solicitate, însă nu poate considera o ofertă ca fiind neconformă, pentru singurul motiv că produsele sau serviciile oferite nu dețin eticheta ecologică precizată, dacă ofertantul demonstrează, prin orice mijloc adecvat, că produsele sau serviciile oferite corespund specificațiilor tehnice solicitate.

Prin Legea privind achizițiile publice se reglementează posibilitatea de a integra considerente de mediu în criteriile de selecție și de atribuire a specificațiilor tehnice, inclusiv în clauzele de executare a contractului [6].

Prin urmare, având un cadru normativ concludent în domeniul achizițiilor publice, rămâne ca autoritățile contractante la nivel instituțional să adopte politici de implementare a achizițiilor publice durabile, cu referire la cele ecologice, cu luarea în considerare a Agendei de dezvoltare durabilă 2030. Legislația națională nu definește expres noțiunea de achiziție ecologică, însă aceasta poate fi înțeleasă ca „un proces prin care organizațiile își îndeplinesc nevoile de bunuri, servicii, lucrări și utilități într-o manieră care demonstrează obținerea de valoare pentru bani pe întreaga durată de viață în termeni de beneficii generate nu doar pentru organizație, dar și pentru societate și economie, în paralel cu minimizarea efectelor asupra mediului” [6].

Achizițiile durabile sunt un proces prin intermediul cărora organizațiile își satisfac nevoile de bunuri, servicii, lucrări și utilități într-un mod care obține valoare pentru bani pe întreaga viață în ceea ce privește generarea de beneficii nu doar pentru organizare, dar și pentru societate, timp în care se reduc la minimum daunele aduse mediului [8, 9]. Cu alte cuvinte, achizițiile publice sustenabile integrează:

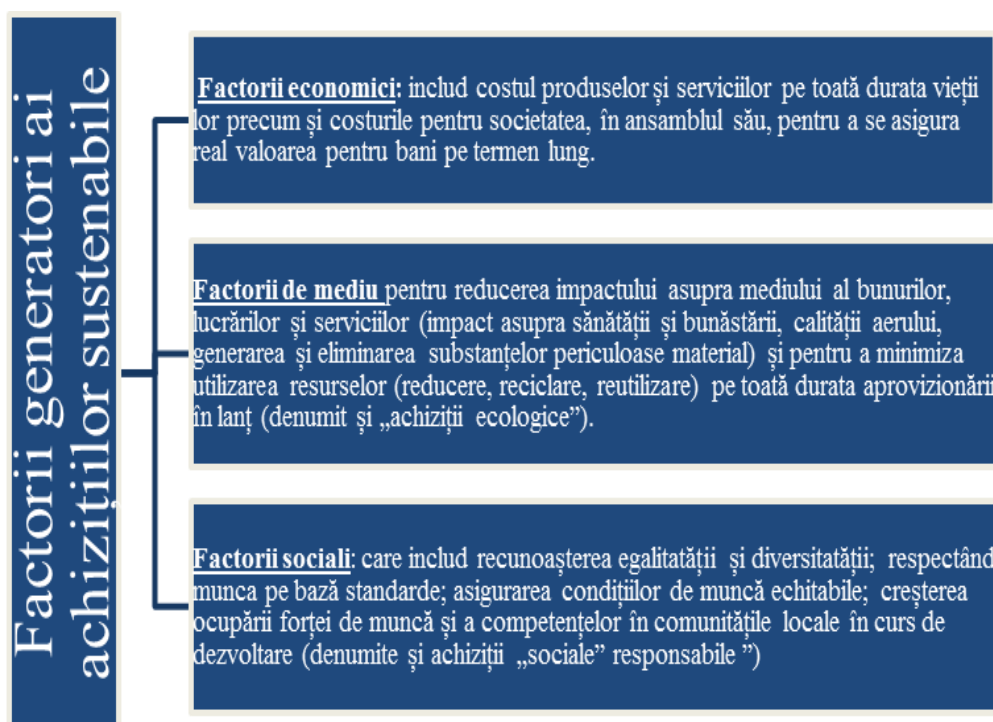

Fig.1. Factorii generatori ai achizițiilor sustenabile.

Sursă: Elaborată de autor în baza sursei [7]

Comisia Europeană și multe alte guverne, precum și organizațiile internaționale sunt din ce în ce mai mult orientate spre implementarea strategiilor de utilizare a achizițiilor publice în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă între care persistă o interdependență logică.

Există diferite căi de implimentare a principiilor sustenabilității în achiziții publice care pot fi sistematizate prin dezvoltarea și implementarea politicilor naționale pentru achizițiile publice sustenabile, astfel încât acestea participă direct la:

- promovarea achizițiilor publice sustenabile în cadrul entităților contractante;
- integrarea criteriilor de sustenabilitate la toate etapele procesului de achiziții;
- formarea competențelor pentru desfășurarea practicilor durabile în procesul derulării achizițiilor publice.

Fiind dependente de obiective, pentru amplificarea achizițiilor sustenabile la nivel național sunt necesare abordări diferite. Astfel ar trebui creată și urmată o abordare deja practică la nivel internațional, cu definirea tuturor cerințelor pentru a alinia organizațional obiectivele și practicile în dezvoltarea obiectivelor sistemului de achiziții sustenabile pentru țara noastră.

Dacă e să analizăm abordarea achizițiilor publice sustenabile, PNUD recomandă dezvoltarea și implementarea politicilor naționale de achiziții publice sustenabile constituită din trei blocuri/faze constructive:

Fig.2. Fazele constructive ale procesului de dezvoltare și implementare a politicilor naționale recomandate de PNUD.

Sursa: Elaborat de autor în baza sursei [9].

În figura de mai jos sunt ilustrate câteva considerente-cheie la fiecare fază a procesului care sunt direcționate și orientate spre progres.

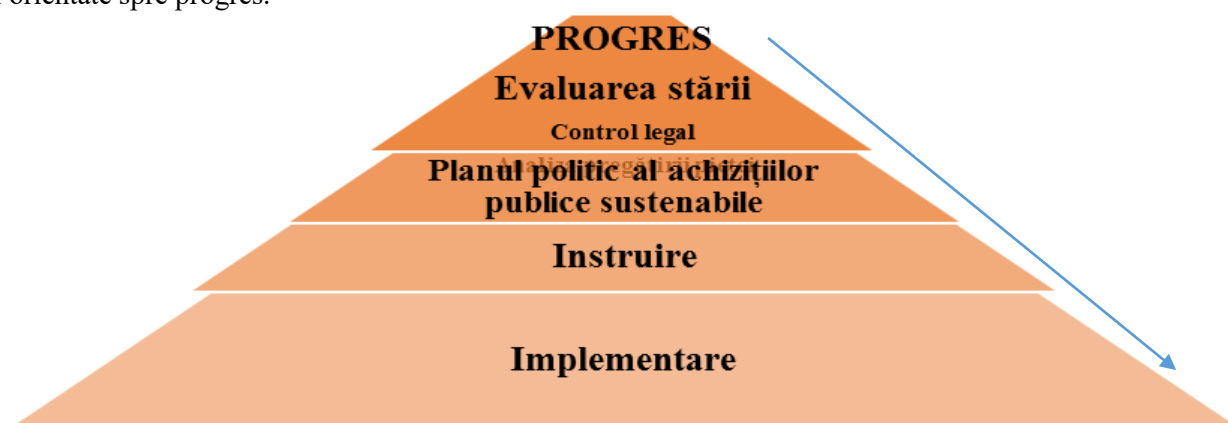

Fig.3. Considerente-cheie ale procesului de achiziții.

Sursa: Elaborată de autor în baza sursei [6].

De obicei, procesul de achiziții publice începe cu o fază de planificare și apoi urmează patru etape:

- I. **definirea cerințelor contractului** – stabilirea și întocmirea cerințelor prin respectarea criteriilor de eligibilitate și a condițiilor de prezentare a ofertelor de către autoritățile contractante conform legislației în vigoare;
- II. **selectarea furnizorilor, furnizorilor de servicii și contractori** – selecția autorităților contractante care corespund normelor legale pentru participarea la procesul de achiziții;
- III. **evaluarea ofertelor și atribuirea contractului** – evaluarea și atribuirea contractului de achiziție publică are loc numai dacă se respectă în mod cumulativ condițiile stipulate în legislația în vigoare;
- IV. **punerea în aplicare a contractului** – prin atribuirea contractului de achiziții publice de bunuri autoritatea contractantă își propune să dobândească produsele de care are nevoie și operațiuni/lucrări de instalare și punere în funcțiune. Valoarea estimată a acestui contract trebuie să includă și valoarea estimată a operațiunilor/lucrărilor respective.

Cum și când trebuie luate în considerare criteriile de sustenabilitate necesită cugetare în numele cumpărătorului, deoarece fiecare achiziție are o durabilitate diferită, adică impactul și fiecare țară sau organizație are priorități, obiective și durabilitate juridice diferite, iar normele legale trebuie respectate.

Concluzii

În Republica Moldova, sistemul achizițiilor publice sustenabile ar putea fi utilizat în contexte diferite. Spre exemplu, pentru a încuraja dezvoltarea afacerilor în mediul rural, o condiție de eligibilitate ar fi ca ofertanții

să fie reprezentanți ai businessului mic sau întreprinzători din mediul rural. Pentru a promova principiile achizițiilor publice durabile sunt necesare modificări în legislația națională cu privire la achizițiile publice și elaborarea unui Plan de acțiuni privind implementarea acestora. Aceasta va crea premise pentru dezvoltarea economică și durabilă locală. În final, toate acestea contribuie la soluționarea unui șir de probleme economice, de mediu, demografice și sociale în țara noastră.

În final, luând în considerare costurile aferente întregului ciclu de viață al unui contract, achizițiile publice verzi și achizițiile sustenabile ne dau posibilitatea de a economisi bani protejând în același timp mediul. Achiziționând în mod înțelept, se economisesc materiale și energie, se reduce din cantitatea de deșeuri ce poluează mediul și se încurajează modelele durabile de consum, comportament și afaceri.

Referințe:

1. Acordul de Asociere între Republica Moldova, Uniunea Europeană, Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, art.241, aprobat prin Legea nr.112 din 02.07.2014.
2. CAZAN, R. *Achiziții publice ecologice în România. Protecția mediului prin cheltuieli publice responsabile*. București: Ecopolis, 2014.
3. Ghidul *Achiziții ecologice!* (Buying green, a handbook on green public procurement), Ediția a 3-a, pag.31, Luxemburg, 2016.
https://ec.europa.eu/environment/archives/gpp/buying_green_handbook_ro.pdf [Accesat: 19.10.2019]
4. Achiziții ecologice! Ghidul achizițiilor publice ecologice
https://ec.europa.eu/environment/archives/gpp/buying_green_handbook_ro.pdf
5. Ghidul privind achizițiile publice durabile. Agenția Achiziții Publice, 2017, p.2-11.
<https://tender.gov.md/ro/content/ghid-privind-achizi%C8%9Biile-publice-durabile> accesat: 05.10.2019.
6. Legea privind achizițiile publice, nr.131 din 03.07.2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2015, nr.197-205.
7. Sustainable Public Procurement: Briefing Note, pag.1-5, Paris, France, 2016.
8. Monitoring Sustainable Public Procurement Implementation: Recommendations and Case Studies. Copyright © United Nations Environment Programme. 2016, p.33.
http://www.scpclearinghouse.org/sites/default/files/monitoring_sustainable_public_procurement_implementation.pdf (Accesat: 09.10.2017), Paris, France, 2012. <http://www.defra.gov.uk/publications/files/pb11710-procuring-the-future-060607.pdf> [Accesat: 19.10.2019]
9. Evaluarea sistemului național de AP din Republica Moldova, PNUD, 2008.

Notă: Această publicație este elaborată în cadrul proiectului „Consolidarea achizițiilor publice durabile în Republica Moldova” 20.80009.7007.15, finanțat din Bugetul de Stat în cadrul Programului de Stat (2020-2023).

Date despre autor:

Elena RUSU, doctorandă, Școala doctorală Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova

E-mail: gogolnicenco@mail.ru

Prezentat la 20.11.2019